

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 243/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej, zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka na neverejnom zasadnutí 16. mája 2012 prerokoval podanie JUDr. Juraja Semana, predsedu obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. KP 4/2012-19, Nobs 44/2012 zo 17. apríla 2012, označené ako „*Námietka predpojatosti voči sudcom Ústavného súdu Slovenskej republiky JUDr. Ľudmile Gajdošíkovej, JUDr. Ladislavovi Oroszovi a JUDr. Jánovi Lubymu*“ vo veci vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. IV. ÚS 138/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Ústavného súdu Slovenskej republiky Ľudmila Gajdošíková, Ladislav Orosz a Ján Luby nie sú vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. IV. ÚS 138/2012.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 24. apríla 2012 doručené podanie JUDr. Juraja Semana, predsedu obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho

súdu Slovenskej republiky (ďalej len „navrhovateľ“), č. k. KP 4/2012-19, Nobs 44/2012 zo 17. apríla 2012 označené ako „*Námietka predpojatosti voči sudcom Ústavného súdu Slovenskej republiky JUDr. Ludmile Gajdošíkovej, JUDr. Ladislavovi Oroszovi a JUDr. Jánovi Lubymu*“ vo veci sťažnosti Slovenská konsolidačná, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), proti Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vedenej ústavným súdom pod sp. zn. IV. ÚS 138/2012. Sťažovateľka v tomto konaní namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo 16/2010.

Uvedené podanie navrhovateľa bolo napísané v mene predsedu najvyššieho súdu, ktorý bol na ňom podpísaný v zastúpení navrhovateľa.

V súvislosti s námietkou predpojatosti vznesenej proti sudkyňi ústavného súdu Ludmile Gajdošíkovej navrhovateľ vo svojom podaní uviedol: „*v súvislosti s rozhodovaním o ústavnosti voľby predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako členka senátu sa bez využitia opozitného kvóra vyjadrovala aj k mojim odborným schopnostiam pri vedení tejto voľby Súdnou radou Slovenskej republiky. Bola členkou senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý vydal rozhodnutie č. II. ÚS 5/03. V ňom na viacerých miestach spochybňuje moju odbornosť a kvalifikovanosť. Z toho vyplýva pre mňa dôvodná obava, že JUDr. Ludmila Gajdošíková má vytvorené vnútorné presvedčenie o mojich nedostatočných odborných schopnostiach a morálnych hodnotách. Prítomnosť uvedených objektívnych skutočností opodstatnene vzbudzuje pochybnosti o jej nestrannosti. Tým, že sa opakovane vyjadrovala negatívne aj o mojich odborných a morálnych kvalitách, nejaví sa v mojich očiach sudkyňou nestrannou a dôveryhodnou. Dá sa dôvodne očakávať, že na svojich odmietavých názoroch a postojoch zotrvá a bude rovnako negatívne pristupovať k hodnoteniu mojej osoby aj v tomto prípade. Považujem preto jej odmietnutie pre predpojatosť za opodstatnené.*“

Svoju námietku predpojatosti proti sudcovi ústavného súdu Ladislavovi Oroszovi navrhovateľ v podstatnom odôvodnil tým, že «sa vecne prostredníctvom médií opakovane

negatívne vyjadril k mojej odbornosti a kvalifikovanosti najmä v súvislosti s legitimitou zastávania funkcie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Z mnohých jeho vyjadrení je možno uviesť napríklad správu vydanú SITA dňa 15. októbra 2000. Ladislav Orosz uviedol, že: „spôsob konania predsedu NS SR Harabina je podľa neho taký, že by bolo v záujme autority sudcovského stavu, aby ho vo funkcii nahradil niekto iný.“. V ďalšej správe SITA uviedol: „Harabin mieša jablká s hruškami, a to nielen v podaní na ÚS SR, ale aj pri písaní svojich výhrad osobitnému úradníkovi OSN Paramovi Cumaraswamyemu. Harabina možno odvolať aj podľa platného právneho stavu a bude to aj v súlade s Ústavou SR, zdôraznil Orosz.“.

Okrem mojich odborných schopností sudca JUDr. Ladislav Orosz spochybnil aj moje osobnostné kvality. V rozhovore pre denník SME dňa 6. novembra 2002 uviedol: „Ja som už počas svojho pôsobenia v ústavnej funkcii poukázal na to, že na čele Najvyššieho súdu by bola vhodnejšia iná osoba, než je Štefan Harabin. K tomu záveru som dospel na základe činnosti ústavnoprávneho výboru, keď sme veľmi často prichádzali do styku s pánom Harabinom.

Niektoré črty jeho osobnosti spôsobujú problémy pri riadení takej závažnej ústavnej inštitúcie, akou je Najvyšší súd, a vyslovil aj mnoho pochybných právnych názorov, čo samozrejme, nie je dôvod na jeho odvolanie z funkcie. Pri výkone tejto funkcie však treba mať určité osobnostné predpoklady a tieto podľa mňa pán Harabin nespĺňa.“.

Sudca JUDr. Ladislav Orosz verejne a nevyberaným spôsobom spochybnil moje odborné a osobnostné kvality. Vzhľadom na to, že ma verejne označil za neschopného vydávať rozhodnutia vo funkcii predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, dá sa dôvodne očakávať, že bude rovnako negatívne pristupovať aj k hodnoteniu mojej osoby v tomto prípade. Preto mám dôvodnú obavu o predpojatosti sudcu JUDr. Ladislava Orosza pri rozhodovaní o predmetnej sťažnosti. Opodstatnenosť tejto obavy akcentuje aj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. 10. 2010 I. ÚS 352/2010, ktorým senát ústavného súdu vylúčil sudcu ústavného súdu JUDr. Ladislava Orosza z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. IV. ÚS 345/09 vo vzťahu k JUDr. Štefanovi Harabinovi ako účastníkovi sťažnosťou napadnutého konania.».

Námietku predpojatosti vznesenú proti sudcovi ústavného súdu Jánovi Lubymu odôvodnil navrhovateľ skutočnosťou, že vzhľadom na kolegiálnu previazanosť s ostatnými členmi IV. senátu ústavného súdu „*možno mať pochybnosť aj o nezaujatosti sudcu JUDr. Jána Lubyho. Tento sudca sa bežne, minimálne v rámci plnenia pracovných povinností stýka s oboma označenými sudcami senátu, vníma ich postoje k subjektom zúčastneným v konaní, teda aj k mojej osobe a je ich postojmi ovplyvňovaný. Daný vzťah už nemožno považovať za neutrálny, či spoločenský, keď jeho povaha sama osebe vzbudzuje pochybnosti o sudcovskej nezávislosti a nestrannosti.*“.

V závere svojho podania navrhovateľ uviedol, že „*Nie je najmenší dôvod domnievať sa, že uvedení sudcovia a sudkyňa svoj odmietavý postoj k mojej osobe zmenili. Naopak. Je dôvodný predpoklad hraničiaci s istotou, že na svojich negatívnych názoroch a postojoch k mojej osobe zotrávajú a bez ohľadu na konkrétne skutočnosti a osobitosti tohto prípadu budú hlasovať v môj neprospech. Žiadam preto ich vylúčenie z konania a rozhodovania v predmetnej veci.*“.

Predsedička ústavného súdu v zmysle rozvrhu práce ústavného súdu platného od 29. februára 2012 do 28. februára 2013 predložila podanie navrhovateľa podľa § 28 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním o a postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) I. senátu ústavného súdu na jeho prerokovanie a rozhodnutie.

II.

Podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nepredpojatosti.

Podľa § 28 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastník konania môže vyhlásiť, že niektorého zo sudcov odmieta pre jeho predpojatosť. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu

o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli do začiatku ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť najneskôr na začiatku ústneho pojednávania. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli v priebehu prvého ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť bez zbytočného odkladu. Na neskoršie vyhlásenie o odmietnutí sudcu pre predpojatosť sa neprihliada a ústavný súd už o ňom nerozhoduje. Podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre predpojatosť rozhodne iný senát; odmietnutý člen senátu nehlasuje. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedajúceho.

Podľa čl. IV bodu 1 rozvrhu práce na rok 2012 (platného v rozhodnom čase, pozn.) o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhoduje prvý senát, ak ide o sudcov štvrtého senátu.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že existenciu nestrannosti sudcu treba posudzovať podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (III. ÚS 16/00). Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkovi postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (napr. II. ÚS 71/97, III. ÚS 158/08).

Sudkyňa Ludmila Gajdošíková k námietke vznesenej navrhovateľom uviedla, že „Ide o opakované uplatňovanie dôvodu predpojatosti vznesené JUDr. Štefanom Harabinom voči mojej osobe, a preto k argumentom, ktoré uplatňuje v námietke predpojatosti voči mojej osobe, považujem za potrebné opakovane uviesť:

Nazdávam sa, tak ako som sa už v zásade k obdobnej námietke JUDr. Štefana Harabina o mojej predpojatosti voči jeho osobe opakovane v iných veciach vyjadrila, že takto formulovaná námietka predpojatosti nemá opodstatnenosť.

Ja osobne som sa k odborným kvalitám a morálnym hodnotám predsedu najvyššieho súdu nikdy nevyjadrovala a neviem, z akého zdroja získal tieto informácie a použil ich ako argument mojej predpojatosti voči jeho osobe. Napokon, v rozhodnutí označenom predsedom najvyššieho súdu sa žiadne hodnotenie jeho odborných schopností a morálnych hodnôt, na ktoré poukazuje, nenachádza. Toto rozhodnutie ústavného súdu je verejne prístupné a každý sa o tom môže presvedčiť.

Rovnako neviem, z akého zdroja získal predseda najvyššieho súdu v súvislosti s rozhodnutím sp. zn. II. ÚS 5/03 informácie o výsledku tajného hlasovania jednotlivých členov senátu. Je nepochopiteľné, prečo chápe predseda najvyššieho súdu využitie separátneho vóta (v námietke používa termín opozitného kvóra) a jeho zverejnenie ako svoju povinnosť, a nie ako právo, ktoré je mi priznané podľa § 32 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov a jeho nevyužitie používa ako argument pri uplatnení mojej predpojatosti voči nemu.

Vzhľadom na to, že mám vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 138/2012 ako predsedníčka IV. senátu a sudkyňa spravodajkyňa v danej veci rozhodovať, oznamujem, že námietku predpojatosti uplatnenú predsedom najvyššieho súdu považujem za nedôvodnú a oznamujem, že som spôsobilá a pripravená rozhodovať v predmetnej veci objektívne a nezaujato.“.

Sudca ústavného súdu Ladislav Orosz k námietke predpojatosti podanej navrhovateľom uviedol, že „JUDr. Štefan Harabin odôvodňuje námietky predpojatosti proti mojej osobe vznesené v konaniach vedených pod sp. zn. IV. ÚS 85/2012 a sp. zn. IV. ÚS 138/2012 v zásade identickým, resp. porovnateľným spôsobom ako všetky ďalšie dosiaľ uplatnené námietky predpojatosti smerujúce proti mojej osobe (napr. vo veciach vedených pod sp. zn. IV. ÚS 75/09, sp. zn. II. ÚS 340/09, sp. zn. IV. ÚS 345/09, sp. zn. IV. ÚS 479/2011, sp. zn. PL. ÚS 92/2011, sp. zn. PL. ÚS 93/2011, sp. zn. Rvp 449/2011, sp. zn. Rvp 3307/2011, sp. zn. Rvp 4053/2011 a sp. zn. Rvp 2069/2012); podstata jeho

argumentácie spočíva v tvrdení, že som sa v minulosti (ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky) viackrát negatívne vyjadroval prostredníctvom médií k jeho odbornosti a osobnostným kvalitám, čo zakladá jeho obavy z toho, že aj v konaniach vedených pod sp. zn. IV. ÚS 85/2012 a sp. zn. IV. ÚS 138/2012 budem k jeho osobe, resp. najvyššiemu súdu, ktorý ako štatutárny orgán zastupuje, pristupovať negatívne. Vo všetkých uvedených veciach som na ním uplatnené námietky predpojatosti reagoval svojimi vyjadreniami, na ktoré v podrobnostiach v záujme hospodárnosti odkazujem aj v tomto prípade a na tomto základe konštatujem, že voči mne uplatnené námietky predpojatosti považujem za nedôvodné a som vo veciach vedených pod sp. zn. IV. ÚS 85/2012 a sp. zn. IV. ÚS 138/2012 pripravený rozhodovať objektívne a nestranne.“.

Sudca Ján Luby k námietke vznesenej navrhovateľom vo svojom vyjadrení uviedol: «Nie sú mi známe žiadne dôvody uvedené v § 27 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pre ktoré by mohli vzniknúť pochybnosti o mojej nepredpojatosti (nemám žiadny vzťah k predmetnej veci, jej účastníkom, ani k ich zástupcom), a preto sa necítim byť predpojatý vo veci a rozhodovať o nej.

K vzneseným námietkam v časti smerujúcej voči mne uvádzam, že JUDr. Štefanom Harabinom namietaný pracovný kolegiálny vzťah (údajná „kolegiálna previazanosť“) s ostatnými členmi senátu IV. ÚS ani tvrdené „vnímanie ich postojov k subjektom zúčastneným v konaní“ založené na jeho domnienkach nemôžu podľa môjho názoru predstavovať relevantné dôvody na moje vylúčenie z výkonu sudcovskej funkcie v predmetnej veci a nemožno z nich vyvodiť, že by boli spôsobilé mať vplyv na moje nestranné rozhodovanie.».

Hoci sa úprava vylúčenia sudcu v základných rysoch zhoduje s úpravou obsiahnutou v iných procesných predpisoch, v jednotlivých typoch konania pred ústavným súdom však môžu nastať situácie, na ktoré nemožno celkom mechanicky aplikovať poňatie nestrannosti a nepredpojatosti, tak ako je uplatňované (i) v konaniach, ktorých predmetom je ochrana individuálnych subjektívnych práv (tak tomu je napr. pri abstraktnej kontrole právnych

noriam), alebo (ii) v konaniach, kde je postavenie účastníka konania (jeho zástupcu) iné ako v klasickej procesnej schéme účastníctva (pozri napr. § 21 ods. 1, 3 a 4, § 49 a § 51 zákona o ústavnom súde).

V okolnostiach danej veci sťažnosť sťažovateľky smeruje proti postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo 16/2010. Uvedenú vec v rámci dovolacieho konania prerokoval a rozhodol o nej dovolací senát, ktorému predsedala sudkyňa JUDr. Anna Marková a ďalšími členmi tohto senátu boli JUDr. Júlia Horská a JUDr. Darina Ličková (členom uvedeného senátu nebol predseda najvyššieho súdu JUDr. Štefan Harabin, pozn.). Predmetom rozhodovacej činnosti tohto dovolacieho senátu najvyššieho súdu bolo rozhodnutie o dovolaní sťažovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Cob 280/2008 zo 16. decembra 2009, ktorým bolo rozhodnuté o jej odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 10 Cb 238/2002 z 18. júla 2008 vo veci zaplatenia pohľadávky s príslušenstvom z titulu nezaplatenia časti úveru z úverovej zmluvy uzavretej 9. apríla 1990.

Z tohto pohľadu je potrebné vnímať aj oprávnenie „zástupcu účastníka“ podať námietku predpojatosti proti vec prejednávajúcim sudcom ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 138/2012, najmä pokiaľ ide o dôvody uvádzané v tejto námietke. Postavenie predsedu najvyššieho súdu JUDr. Štefana Harabina v konaní pred ústavným súdom vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 138/2012, ktorého osoby sa námietky predpojatosti uvedené v podaní navrhovateľa výlučne týkajú, je prima facie iné/slabšie, ako je postavenie vec prejednávajúceho dovolacieho senátu (o ktorého vec v skutočnosti ide) alebo ako je postavenie priamych účastníkov uvedeného konania pred všeobecným súdom. Za takejto situácie spravidla nemôže obstať námietka predpojatosti vznesená predsedom najvyššieho súdu (prípadne jeho zástupcom), ktorá sa týka výlučne vzťahu namietaných sudcov ústavného súdu k osobe predsedu najvyššieho súdu; osoba predsedu najvyššieho súdu totiž nie je účastníkom pôvodného pred ústavným súdom napadnutého konania, nebol ani členom dovolacieho senátu, ktorý o veci rozhodoval, a nepoukázal na také skutočnosti, ktoré potencionálne mohli nejakým spôsobom súvisieť s predpojatosťou sudcov Ľudmily

Gajdošíkovej, Ladislava Orosza a Jána Lubyho (členov IV. senátu) vo veci ústavného prieskumu postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo 16/2010.

Po preskúmaní podnetu navrhovateľa I. senát ústavného súdu nezistil také skutočnosti, ktoré by podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde viedli k vylúčeniu uvedených sudcov z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. IV. ÚS 138/2012. Ústavný súd aj v iných prípadoch nepripustil námietky navrhovateľa podobného charakteru (III. ÚS 30/2012, III. ÚS 560/2011, III. ÚS 501/2011). Výrokom svojho rozhodnutia preto vyslovil, že sudcovia ústavného súdu Ľudmila Gajdošíková, Ladislav Orosz a Ján Luby nie sú vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom ústavným súdom pod sp. zn. IV. ÚS 138/2012.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2012